

Περιοδικό EurAsia Bulletin, Το Πνεύμα των Ταλιμπάν παραμένει στο Αφγανιστάν

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΩΝ ΤΑΛΙΜΠΑΝ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΣΤΟ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	
άρθρο της Άννας ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ Ευρωβουλευτή ΠΑΣΟΚ, Προέδρου της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	11-12/ 2002

Το ταξίδι ήταν «γεμάτο περιπέτειες, γεμάτο γνώσεις», όπως θα έλεγε ο Καβάφης. Μια εξαμελής ομάδα γυναικών Ευρωβουλευτών (Lissy Groner, Fiorella Ghilardotti, Marie-Helene Gillig, Genevieve Fraise κι εγώ) ξεκινήσαμε την τελευταία ημέρα του Οκτώβρη και για μια εβδομάδα, να επισκεφτούμε το Αφγανιστάν, τη χώρα που τόσο αναστάτωσε τον κόσμο ολόκληρο κατά τον τελευταίο χρόνο. Τρελό εγχείρημα, είπαν πολλοί. Ήταν η πρώτη φορά που αποστολή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επισκεπτόταν τη χώρα, όμως κάθε αμφιβολία υποχώρησε μπροστά στο στόχο: να εκφραστεί η αμέριστη συμπαράσταση και αλληλεγγύη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς τον αφγανικό λαό και να διασφαλιστεί ότι η ανασυγκρότηση

της χώρας θα συμπεριλαμβάνει ειδικά μέτρα για τη βελτίωση της θέσης των γυναικών.

Συναντήσαμε τον Πρόεδρο του Αφγανιστάν, Hamid Karzaï, ο οποίος προσπαθεί να ανορθώσει το κράτος του, συναντά όμως τεράστιες δυσκολίες, αφού στην πραγματικότητα ελέγχει μονάχα την Καμπούλ. Συναντήσαμε ακόμη τον πρώην βασιλιά και νυν Πατέρα του Έθνους, Zaher Shah, τους Υπουργούς Υγείας, Παιδείας, Εξωτερικών, Γυναικείων Υποθέσεων, Εσωτερικών, Οικονομικών και Δικαιοσύνης, αλλά και τη Sima Samar, Πρόεδρο της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις. Επισκεφθήκαμε περιοχές όπου βρίσκονται σε εξέλιξη ευρωπαϊκά προγράμματα, στην πρωτεύουσα Καμπούλ και στην ύπαιθρο. Αν και υπήρξαν ελπιδοφόρα μηνύματα, όπως η αποφυλάκιση 20 γυναικών καταδικασμένων για μοιχεία την επομένη της επίσκεψής μας στο Υπουργείο Εσωτερικών, παρόλα αυτά η διαπίστωση ήταν κοινή: τίποτα ουσιαστικό δεν έχει αλλάξει για τις γυναίκες του Αφγανιστάν.

Η εμπειρία ήταν μοναδική. Βρεθήκαμε σε μια τριτοκοσμική χώρα με πολύ χαμηλή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Το Αφγανιστάν δεν είναι κράτος συγκροτημένο με ισχυρή κεντρική κυβέρνηση. Δεν ισχύουν οι νόμοι, δεν υπάρχει τάξη, δεν υπάρχει τίποτα. Οι εικόνες σε έπειθαν ότι θα υπάρξουν πολύ μεγάλες δυσκολίες για να αναπτυχθεί οικονομικά και κοινωνικά. Τα σπίτια ήταν παραπήγματα, οι συνθήκες υγιεινής ανύπαρκτες, οι δρόμοι χωμάτινοι. Τα δημόσια λουτρά, κατεστραμμένα από τους Ταλιμπάν, αναπαλαιώνονται με κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να μπορεί να πλένεται ο κόσμος. Η αγορά είναι σε άθλια κατάσταση με ελάχιστα αγαθά διαθέσιμα, πλήθος τα παιδιά που ζητιανεύουν στους δρόμους. Νοσοκομεία ελάχιστα, η Καμπούλ έχει όσα φτιάχτηκαν από

τις ανθρωπιστικές οργανώσεις, στις αγροτικές περιοχές όμως, δεν υπάρχει σχεδόν τίποτα. Το 99% των γυναικών γεννά χωρίς ιατρική βοήθεια, η μητρική θνησιμότητα είναι από τις μεγαλύτερες στον κόσμο, δηλαδή μία γυναίκα πεθαίνει στη γέννα κάθε μισή ώρα!

Η κατάσταση των γυναικών παραμένει τραγική σε όλα τα επίπεδα και τις εκφάνσεις της ζωής. Τα «γαλάζια φαντάσματα», οι γυναίκες που φορούν τη γαλάζια μπούρκα τους, συνεχίζουν να κυκλοφορούν στους δρόμους της Καμπούλ, καθώς ελάχιστες τολμούν να τη βγάλουν και να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή τους. Οι Ταλιμπάν μπορεί να έχασαν την εξουσία, ωστόσο το πνεύμα τους είναι πανταχού παρόν. Οι γυναίκες χρησιμεύουν ως μέσον επίλυσης κτηματικών διαφορών, ανταλλάσσονται δηλαδή μεταξύ των αντίδικων οικογενειών και οι καταναγκαστικοί γάμοι βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη. Κορίτσια από 10 χρονών πωλούνται από τις οικογένειές τους σε όποιον δώσει περισσότερα χρήματα, συνήθως ηλικιωμένους. Εάν αυτά τα κορίτσια καταφέρουν να δραπετεύσουν τις περιμένει φυλάκιση και ποινές παραδειγματισμού. Η εγκατάλειψη της συζυγικής στέγης και η μοιχεία αποτελούν εγκλήματα καθοσιώσεως στο Αφγανιστάν.

Στην πόλη Μπάμιαν, εκεί όπου οι Ταλιμπάν κατέστρεψαν τα αγάλματα του Βούδα, σε συνάντηση με το φόρουμ γυναικείων οργανώσεων διαπιστώσαμε πως οι γυναίκες αυτές μιλούσαν για πρώτη φορά δημόσια. Ντρέπονταν ακόμη και να προφέρουν το όνομά τους, ενώ συνεχώς έκρυβαν τα πρόσωπά τους. Οι γυναίκες εξομολογήθηκαν πως υφίστανται κακοποίηση, βιασμούς κλπ., τα εγκλήματα τιμής βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη, η ζωή των γυναικών δεν έχει αξία και οι δράστες κατά κανόνα μένουν ατιμώρητοι.

Η μεγαλύτερη θετική αλλαγή που συντελέστηκε με την κυβέρνηση Καρζάι είναι πως οι γονείς

επιτρέπουν πλέον την εκπαίδευση των κοριτσιών τους. Αλλά ακόμη και στον τομέα αυτόν υπάρχουν δυσκολίες. Οι Ταλιμπάν κυκλοφορούν όπως τους ξέρουμε, ακόμα και στην τηλεόραση εμφανίζονται. Ανάλογα λοιπόν αντιδρούν και στην εκπαίδευση των γυναικών. Προ ολίγων εβδομάδων, έριξαν στυλό με εκρηκτικά σε περίβολους σχολείων, με αποτέλεσμα να ακρωτηριαστούν ή να χάσουν τη ζωή τους μαθήτριες. Τις επιθέσεις υποκινούν τοπικοί μουλάδες, επειδή δε θέλουν τη μόρφωση των γυναικών. Δειλά, αλλά σημαντικά, βήματα γίνονται και αναφορικά με το δικαίωμα των γυναικών στην εργασία. Αρκούν όμως;

Η συγκλονιστική εμπειρία μας μας έπεισε ότι οι γυναίκες του Αφγανιστάν, πέρα από πρωτοβουλίες ανθρωπιστικού χαρακτήρα, χρειάζονται να ανοίξει ο δρόμος για πραγματική πολιτική δράση. Γι αυτό είναι απαραίτητο:

- Το υπό διαμόρφωση Σύνταγμα να μεριμνά συγκεκριμένα για τα δικαιώματα των γυναικών και να παρέχει το απαραίτητο νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων με βάση το φύλο
- Να εφαρμοστούν συγκεκριμένα κυβερνητικά μέτρα, ειδικότερα στους τομείς της Εκπαίδευσης και της Υγείας
- Να δημιουργηθεί Συμβούλιο Αφγανών Γυναικών, που θα φέρει σε επαφή μέλη της κυβέρνησης και μέλη οργανισμών που ασχολούνται με τα προβλήματα των γυναικών
- Να δημιουργηθεί Ευρωπαϊκό Ταμείο για τις Γυναίκες του Αφγανιστάν. Η δική μου πρόταση προς την Ελληνική Προεδρεία είναι να αναλάβει την πρωτοβουλία να εκκινήσει τις σχετικές διαδικασίες το συντομότερο δυνατόν.

Οι προτάσεις αυτές δεν είναι παρά η αρχή. Ότι κι αν κάνουμε σε αυτό το στάδιο δε θα είναι αρκετό γι αυτές τις γυναίκες που ακόμη υποβάλλονται σε ανείπωτες ταπεινώσεις. Το μήνυμα που στέλνουν στο Δυτικό κόσμο είναι: «Θέλουμε ειρήνη· ειρήνη και όχι πόλεμο». Για να επιτευχθεί, όμως η ειρήνη αυτή, δηλαδή για να μετατραπεί μια κουλτούρα βίας σε κουλτούρα ειρήνης, οι γυναίκες θα πρέπει να μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διαμόρφωσης του νέου Συντάγματος της χώρας τους.